

Medzinárodný seminár na počesť jubilea RNDr. Ivana Pišúta, DrSc.

Dňa 13. marca 2015 oslávil osemdesiate narodeniny náš učiteľ Ivan Pišút, zakladateľ slovenskej lichenológie. Ivan je veľmi aktívny a zapálený lichenológ, ktorý je autorom, resp. spoluautorom 6 knižných publikácií, 1 vysokoškolskej učebnice, 2 vysokoškolských skrípt a viac ako 400 vedeckých prác. Bol autorom prvých slovenských kľúčov na určovanie lišajníkov v slovenčine, ako prvý vo východnej Európe začal študovať vplyv priemyselných exhalátov na lišajníky a bol spoluautorom všetkých doteraz publikovaných Zoznamov lišajníkov Slovenska, Červených zoznamov ako aj Zoznamov zákonom chránených druhov lišajníkov. V Červenej knihe ohrozených a vzácnych druhov využil svoje schopnosti a poskytol do publikácie okrem vedomostí aj vlastné kresby lišajníkov, ktoré využil rovnako ako aj vo svojej populárnej knihe o lišajníkoch s názvom "Záhadný zelený lišajník". Práca Ivana Pišúta je zapísaná aj v našich najväčších herbároch – ako budovateľ zbierky Slovenského národného múzea v Bratislave a zakladateľ

lichenologickej zbierky Botanického ústavu SAV. Vydal taktiež dosiaľ jedinú slovenskú exsikátovú zbierku lišajníkov (300 druhov). Jeho výskum a spolupráca ďaleko presahovala hranice Slovenska. Vychoval rad nadšených a erudovaných slovenských, ale aj českých lichenológov.

Pri príležitosti jeho životného jubilea sa konal na pôde Botanického ústavu SAV v Bratislave medzinárodný lichenologický seminár s názvom "Lišajníky strednej Európy – zmes biogeografických elementov" ("*Central European Lichens – a blend of biogeographic elements*"), ktorý organizovala pracovná skupina *Cladonia* (Slovenská botanická spoločnosť pri SAV). Seminára sa zúčastnili štyri desiatky lichenológov z rôznych krajín strednej a východnej Európy (Česká republika, Maďarsko, Poľsko a Ukrajina). Prezentované príspevky boli venované hlavne fytogeografii a taxonómii lišajníkov Slovenska (A. Guttová; Botanický ústav SAV, Bratislava), Českej republiky (Z. Palice; Botanický ústav AV ČR, Průhonice), Moravy (J. Halda; Muzeum a galerie Orlických hor, Rychnov nad Kněžnou), Maďarska (E. Farkas; Institute for Ecology and Botany, Centre for Ecological Research MAV, Vácrtót a L. Lőkös, Magyar természettudományi múzeum Budapešť) a Poľska (L. Śliwa a U. Bielczyk; Instytut botaniki W. Szafera, PAN, Krakov). Ďalej boli prezentované príspevky týkajúce sa problematiky rodov *Cetraria* (M. Sinigla a L. Lőkös) a *Cetrelia* (B. Biró, A. Szabó, E. Farkas), ako aj

vybraných rodov lichenikolných húb (N. Varga a E. Farkas) a biogeografi fotobiontov rodu *Asterochloris* (O. Peksa a J. Steinová; Západočeské muzeum v Plzni a PŘF UK, Praha). Príspevok o tom, aké sú lišajníky významné modelové organizmy v biologickom a ekologickom výskume, predniesol M. Bačkor (PríF Univerzity P. J. Šafárika, Košice). Kolega S. Kondratyuk (M.H. Kholodny Institute of Botany, UAV, Kyjev) prezentoval objavy nových druhov pre vedu, z ktorých jeden pomenoval na počesť Ivana Pišúta – *Ivanpisutia oxneri*. Okrem odborných prednášok pripomenul život jubilanta v obrazoch, citáciách a historkách úsmevným a milým spôsobom kolega a priateľ J. Liška. Na záver zazneli gratulácie a pozdravy jubilantovi. Po seminári na počesť oslávenca nasledovalo neformálne priateľské posedenie, z ktorého sa tešili všetci prítomní a sám oslávenec mal možnosť prehodiť pár slov s obľúbenými kolegyňami a kolegami z okolitých krajín. Všetkým prítomným ďakujeme za účasť. Ivanovi želáme mnoho ďalších lichenologicky plodných rokov a „Sto rokov, nech žije, žije nám“!

Alica Košuthová

Úmrtí – Kamil Rybníček (*1933)

Dne 17. 12. 2014 náhle zemrel ve věku 81 let doc. RNDr. Kamil Rybníček, CSc. Začínal jako algolog, později se stal fytoecologem a vegetačním ekologem. Z této doby pochází jeho unikátní údaje o druhovém složení a chemismu minerotrofních rašelinišť na Českomoravské vrchovině a na Oravě, včetně řady údajů o výskytu a stanovištních nárocích rašeliništních mechorostů. V této době publikoval i několik, dodnes často citovaných bryofloristických příspěvků. Později se na Botanickém ústavu AV ČR začal zabývat analýzou zbytků semen, dřeva a mechorostů v rašelinných profilech. Paleoeologické práce s hlavním zaměřením na mechorosty mají dlouhou tradici ve Skandinávii, Velké Británii nebo v severní Americe, u nás však byly mechorosty v profilech dlouho opomíjeny. Kamil Rybníček mezi ekology, fytoecology a paleobotaniky vynikal výbornou znalostí rašeliništních mechorostů. Byl schopen v profilech rozeznat a určit řadu druhů, které jsou dnes na našem území vzácné nebo vyhynulé. Jeho geobotanický výzkum postupně integroval historický a sukcesní pohled na diverzitu rašelinišť a vyústil ve známé monografie věnované rašeliništím na Českomoravské vrchovině (1974) a první vegetační přehled rašelinišť (1984). Ten vycházel z klasické Skandinávské školy a vynikající ekologické a sukcesní znalosti. V klasifikačním systému tohoto přehledu hrály klíčovou roli mechorosty jako významní indikátoři chemismu prostředí a sukcesního stádia rašeliniště. Modifikací zmíněného systému je i současný přehled vegetace rašelinišť publikovaný ve třetím díle monografie Vegetace ČR. Paleoeologie se s geobotanikou prolínala i v dalším Kamilově výzkumu, například při konstrukci geobotanických map pro Československo i celou Evropu. Postupem času analýzu makrozbytků opouštěl a věnoval se hlavně interpretaci palynologických dat, získaných jeho ženou Eliškou. Přednictvím studentů však své zkušenosti získané makrozbytkovou analýzou předal dál. Díky jeho ochotě k vedení mezioborových projektů, zaměřených na diverzitu, ekologii a paleoeologii různých taxonomických skupin na prameništích Západních Karpat, se na Masarykově Univerzitě a Botanickém ústavu AV ČR v Brně ustanovila dodnes